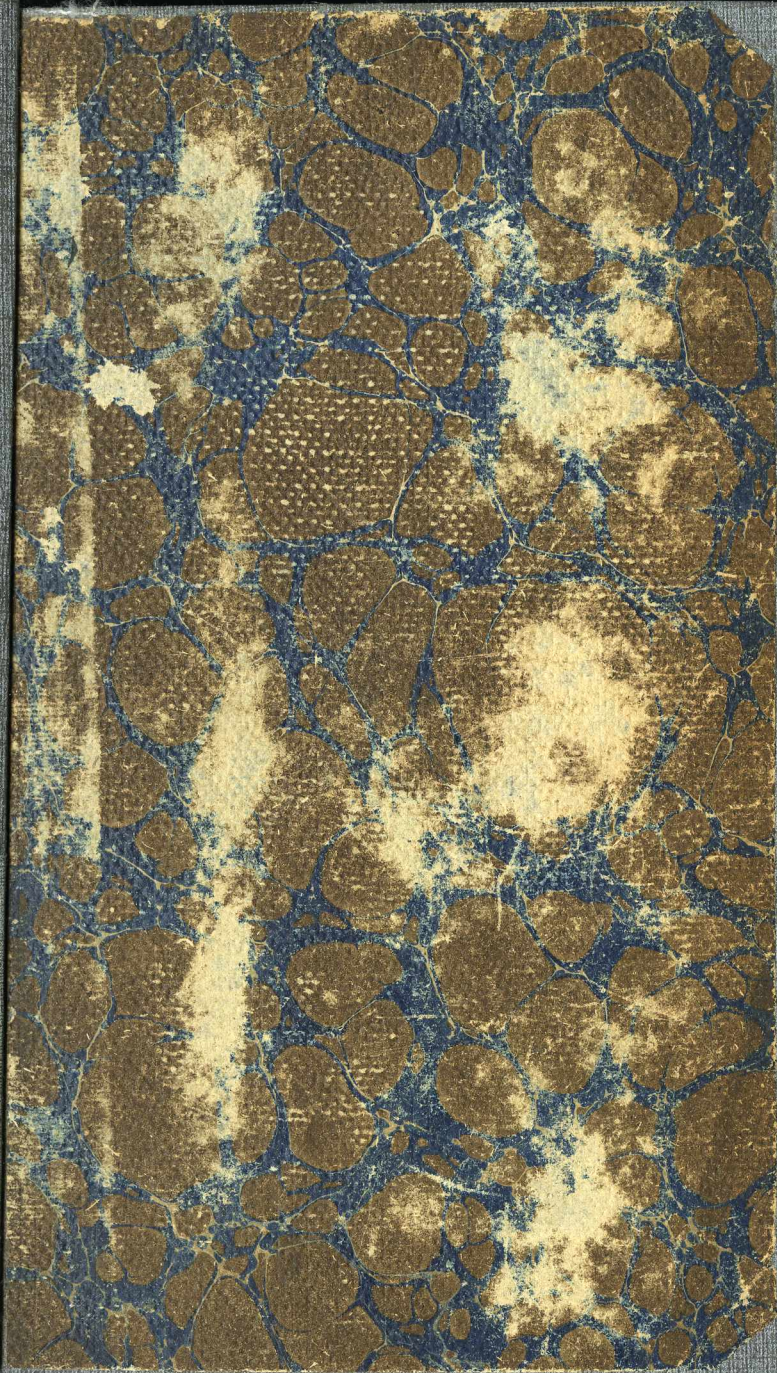

Politikai
röpiratok.

106.

106
839

Kire szavazzunk?

Őszinte szó Magyarországnak választóihoz.

Az legyen hát már a követ:
A ki igaz utat követ.

10.

BUDAPEST, 1875.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA

(egyetem-utca 4. sz.).

(Dallama: „Ez az utca végig sáros“ stb.)

Édes hazám szép határa,
Felsütött ma rá a nap sugára!
Kinek tetszik, fogjon kezét velünk:
..... lesz a követünk!

Isten előtt, ember előtt,
És az egész kerek világ előtt:
..... nevét mi fennen kiáltjuk,
Követünknek őt kívánjuk!

Dr BALLAGI GÉZA.

Kedves polgártársak!

Itt a választás ideje. Itt az idő, melyben ismét három évre az ország sorsát és mindnyájunk üd-vét képviselőitek kezeibe teszitek le.

Mindenkor fontos cselekmény ez, és mindenkor megfontolandó: érdemes-e a jelölt, ki hozzátok fordul, annyi bizalomra: hogy ily nagy hatalmat reája ruházzatok? De ha ez valaha állott, ugy kétszeresen áll most, midőn a haza oly súlyos állapotban van, hogy talán fentarthatása fölött fog dönteni az: vajjon képviselőink fölhalálják-e az orvoslás helyes utját, és birnak-e elég erélylyel annak elszánt követésére?

Nemde ilyenkor kétszeres kötelessége minden választónak körülnézni és jól meggondolni: a kellő uton jár-e az, ki mint képviselőjelölt elejébe lép? És a mely választó ezzel nem törődnek és csak ugy vaktában szavazna akárkire: a haza ellen bünt követne el könnyelműsége által.

Minthogy pedig minden honpolgárnak jogában áll polgártársaihoz fordulni, őket fölvilágosítani, nekik tanácsot adni, melyet, ha jó, elfogadni

— ha rossz, félre tenni kinek-kinek szabad akaratától függ: ne vegyétek rossz néven az e könyvecs-kében foglalt őszinte szavakat, hanem fontoljátok meg jól: mi igaz lehet bennök? Célja ezen soroknak nem egyéb, mint megmutatni az utat, melyen haladva elérhető a haza megmentése és polgárainak jólléte, — és pedig azért, hogy oly képviselőt válasszatok, ki ugyan ezen uton járni kész.

Minő pártok léteznek ma?

Tudjátok az eddigi választásokból, hogy azok, kik az ország dolgával foglalkoznak, pártokra oszlanak. A kik tudniillik politikában egy véleményen vannak, együtt tartanak; és így keletkezik a párt. Minden képviselőjelölt azután rendesen, mint valamely pártnak tagja lép a választók elé, kik azért szavaznak reá, mert ők is ugyanazon párthoz tartoznak. Eddig a jobbpárt és a balpárt állottak egymással szemben, s már ti is, kedves polgártársak, meg lehetőszen tudtátok, hogy ezen pártok melyikéhez tartoztok? Most azonban egészen új pártok keletkeztek. Eddig ugyanis az Ausztriával közös ügyekre vonatkozó törvény képezte a válaszfalat a pártok közt. A balpárt azt rossznak találván, megváltoztatni, — a jobbpárt pedig jónak tartván, föntartani kívánta; e télen azonban a balpárt vezére, Tisza Kálmán, és vele együtt követőinek legnagyobb része, azon meg-

győződésre jutott, hogy nem ezen törvény bajaink oka, és ennek folytán lemondott annak ostromlásáról. Bár tették volna régen; sok bajt háritottak volna el a hazáról! De bizony hét esztendő kellett nekik, míg belátták, hogy tévuton járnak. De, hogy végre megtértek, most is lehet még jó következménye; mert az által hogy a balpárt egyesült a Deákpárttal, lehetővé vált a pártok egészségesebb újjáalakulása — csupán arra való tekintettel, hogy mi képezi az ország jelenlegi szükségét.

Ennek folytán most három párt létezik: a szélsőbal, vagyis a balpárt azon része, mely megmaradt a közösügyi törvény elleni hadviselésnél; a kormánypárt vagyis — a mint magát nevezi — „szabadelvű párt“; és végre a jobboldali ellenzék vagyis Sennyey-párt.

Ezen pártok jelöltjei közt kell választanotok — és azért nézzétek velem rendre, mit akar azok mindegyike? minő utat, mily eszközöket javasol az ország bajainak orvoslására: s a melyik útját helyesnek fogjátok találni: annak jelöltjét választotok meg!

Hazánk jelenlegi állapota.

Hogy mi a haza jelenlegi baja, arról fölvilágosítást nyújt az ország kiadásai és bevételei közti különbség; sokkal többet költ az ország, mint bevesz. Erönket tulbecsültük; ugy csele-

kedtünk, mint sok jómódu gazda, ki szerényen s igénytelenül élve, szépen beérne vagyonával, miután azonban fényüzésre vagy mindenféle magukban véve hasznos, de viszonyaihoz nem illő dolgokra erején túl költekeznek, adósságokba keveredik s végre tönkre megy, ha kellő időben józanabb gazdálkodásra vissza nem tér. Ily helyzetben van az ország is. Gazdagabb idegen országok szokásainak majmolása és egyszerűbb nemzeti viszonyaink figyelmen kívül hagyása által, szerencsésen oda jutottunk, hogy ma az ország kiadásai évenként legalább 20 millió forinttal többet tesznek, mint az ország bevételei! Az ország kénytelen volt adósságokba merülni, hogy nagy kiadásait győzze. Itt a végső percz, hogy ezen óriási bajon segítsünk. A jövő országgyűlésnek leendő feladata a segítséget eszközölni. Azért a kérdés, melyre a képviselőjelöltnek felelni kell, az: minő módot tud, hogy az ország háztartása megint rendes állapotba jusson, hogy a kiadások csak ugyanakkorák legyenek, mint a bevételek, és hogy oly egészséges viszonyok idéztessenek elő, melyek közt nem kell tartani a baj megújulásától: mert az olyan gyógyulásban, mely után másodnapra ismét kitör a betegség, bizony nincs köszönet.

Már most lássuk, hogyan akarják a most létező pártok hazánk bajait orvosolni.

Mit akar a szélsőbal — vagyis, a mint magát nevezi, 48-as párt?

A szélsőbal el akarja törölni az 1867-ik évi ugynevezett közösügyi törvényeket. Nagy sor! Mert hisz mindenki tudja, hogy ezek iránt szerződést kötött országunk szeretett királyunk többi tartományainak népével, és hogy ezen szerződésen alapul újabb közjogi állapotunk; az alap megin-gatása pedig rázkódtatás nélkül nem megy; és ilyen kettősen kell akkor kerülnünk, mikor amugyis rossz börtben vagyunk. Azonfelül a szerződés természetében fekszik, hogy azt csak mindkét fél beleegyezésével lehet megváltoztatni: hátha a szomszéd Ausztria bele nem egyezik ezen szerződéses törvények eltörlésébe? Pedig több, mint valószínű, hogy nem fogna beleegyezni. Ké-szek vagyunk-e akkor harcz és háborura?

Tehát rosszul választja ezen párt az orvos-szert bajaink számára; ez az orvosság rosszabb volna a betegségnél.

**Mit akar a kormány- vagyis, „szabad-
elvü“-párt?**

Erre a kérdésre jóformán nem is válaszolha-tok, mert a szabadelvü- vagyis kormánypárt ez iránt soha sem nyilatkozott; s ebben nagyot hibá-zik a kormány és pártja, oly annyira, hogy csu-pán ez általelveszti a jogot a nép bizalmára. Hall-gatásának ugyanis csak két oka lehet: vagy még

maga sem tudja: micsoda uton akar járni, és akkor kérdem, hogyan bizunk annak szándékában, ki oly fontos dologra, minő az ország bajainak orvoslása, vállalkozik a nélkül, hogy tudná mikép fogja azt cselekedni? Vagy pedig tudja a kormány, hogyan fog eljárni; de nem akarja megmondani. No már ekkor épen nem bizhatunk benne, miután ő is oly csekély bizalommal van irántunk, hogy azt ami mindnyájunkat oly közelről érdekel és amibe a választásoknál beleszólásunk is van. előttünk titkolja.

De akár így akár amugy legyen a dolog, nekünk elég az, hogy a kormány és pártja szándékát nem tudjuk; nem tudjuk pedig azért: mert a kormány azt meg nem mondja. Már most hogyan támogathatunk mi szavazatunk által olyas valakit, kiről nem tudjuk, mit akar? Hogyan adhatjuk — ha lelkiismeretesen akarunk eljárni — az ország ügye feletti hatalmat olyannak kezébe, kiről nem tudjuk mire fogja ezt a hatalmat fölhasználni? A kormány és kormánypárt vagyis szabadelvű párt férfiai lehetnek tehát igen becsületes jóra való emberek, de azon nagy hibájuk által, hogy nem tartották érdemesnek vagy tanácsosnak a haza polgárait szándékuk mibenvoltáról felvilágosítani, elrontották a bizalmat. Nem tudhatjuk, helyes uton fognak-e járni, s úgy a bizonytalanba nem adhatjuk kezökbe a hatalmat a haza sorsa felett.

Szabadelvü, — vagyis kormánypárti jelöltre tehát nem szavazhatunk.

Mit akar a jobboldali ellenzék, vagyis Sennyey-párt?

Itt már tisztán látunk, mert ez a párt, és mindenekelőtt annak vezére, kitünő hazánkfia, báró Sennyey Pál, több alkalommal világosan kimondta, hogy mit akar, mit tart szükségesnek az ország bajainak orvoslására. Itt tehát van miről itélnünk.

Ez a párt abból indul ki, hogy 1867 óta, vagyis a mióta alkotmányosan kormányozzuk magunkat, túlbecsültük erőnket, s azért mentünk bele a túlságos költségekbe. Ott kell tehát segíteni, hol a baj kutforrása van: kevesebbet kell költeni. Egyszerűbb, olcsóbb kormány kell nekünk. Minek nekünk 10 ministerium, mikor a teendők jobb beosztása s a tisztviselők nagyobb buzgalma mellett ennél kevesebb is megtenné a munkát? Minek az a sok külön hivatal minden egyes szakmára? Minek az a sok fináncz, kinek egyedüli dolga az adó-exekuzió; holott az adót beszedheti a község a szolgabíró fölügyelete alatt pontosabban, olcsóbban és a népnek kevesebb gyötrelével; de persze az adónak pontosan be kell folynia — a nélkül az ország meg nem állhat; — tehát, ha a felügyeletet az adó beszedéséről a szolgabíróra bizzuk, a kormánynak kell őt kineveznie; mert végre is a kor-

mány felelős azért, hogy az adó befolyjon. Csak így válik fölőlegessé az a sok drága fináncz. — Azután — ugymond a Sennyey-párt — micsoda furcsa rend uralkodik minálunk a hadseregre nézve? Az erdélyi származásu katonát odaviszik Csehországba, Burkusország határára: nálunk pedig idegen ország fia van bekvártélyozva; holt már majdnem minden európai nemzetnél a katona szülőföldén vagy annak szomszédságában marad. Pedig ez az egyik oka, hogy oly drága a mi katonánk: mert ha szabadságra bocsájtják — el kell őt szállítani az állam pénzén messze földről, — s ha ismét behívják a szabadságosokat, vissza kell őket kocsikáztatni az ország költségén; ami a nép adójából kerül ki főkép. — Ennek azután az a következése, hogy elegendő mértékben haza nem bocsájtják a már kitanult katonákat, hanem ott tartják folyvást az ezrednél; és fizetik az adózók rovására; és hogy, a mikor hazabocsájtják, ez is drága pénzbe kerül. Ezen állapotot tehát meg kell változtatni, — ha segíteni akarunk az ország baján; — még pedig úgy, hogy a sereg különböző részei kellő szomszédságában maradjanak azon vidéknek, honnan katonái besoroztattak. Ezzel kapcsolatosan honvédségünket is olcsóbban lehet berendezni; mert habár a mi szívünk is büszke a honvédségre és azt fönn akarjuk tartani, de abból nem következik, hogy oktalan pazarlással rendezzük be: hanem inkább az — hogy azt minél

czélszerűbben és takarékosabban rendezzük be. Mert ha nem győzzük pénzzel, akkor fönn nem tarthatjuk. És okos berendezésnek nevezhető-e az, hogy az ország véderejének ezen része a másiktól — a közös hadseregtől — annyira különválasztva tartassék, miszerint majdnem époly sokba kerül mint egy második hadsereg? Sehol a világon sem létezik oly viszony a sereg és a honvédség közt, mint a minő itt ólomsúlylyal nehezedik állami háztartásunkra, és ez által az adózó népre — hanem mindenütt az országos véderő e két része együtt van beosztva ugyanazon hadtestekbe a nélkül, hogy az egyiknek vagy a másiknak fejlődése kárt vallana; s nem csináltak belőle két egész ármádiát. Ha tehát azon teher könnyebbíteni akarjuk, mely a katonaság fentartásából reánk háramlík, oly összeköttetésbe kell hozni honvédségünket a közös hadsereggel, minő más dicső és erős nemzeteknél létezik. Ha erre rá nem szánjuk magunkat, nem segítünk a bajon, hanem költjük tovább a milliókat, hogy némely uraknak kedve teljék a sok czifra katonában, az adózó nép rovására!

De ezeken felül még egyebeket is mond a jobboldali ellenzék. Az igazságszolgáltatás is drága; — s a mellett sok kívánni valót hágy. Báró Sennyey, ezen párt vezére, mondta egyszer ki ezt a szót az országgyűlésen: „mai napság már majdnem oda jutottunk, hogy a szegény ember nem nyerhet igazságot Magyarországon“. Ez szo-

mörú, de ki nem tapasztalta hogy való? Hisz minden csekély ügyért prókátort kell fogadni, a ki ha még oly becsületes ember is, kénytelen számtalan árkus papirt össze firkálni s telerakni bélyeggel, s huzni-vonni az ügyet, s Poncziustól a Pilátushoz szaladgálni; s ha az ember 3—4 bíróságon keresztülhajtván a dolgot sok hónapok mulva végre ítéletet kap, azon veszi észre magát, hogy majdnem annyiba került a per, mint a menynyiért perlekedett? Pedig az országnak van sok bírása, s azok hiven is teljesítik kötelességüket. Hol van tehát a hiba? Megint ott, hogy ősi nemzeti szokásaink megvetésével, mindent a szobatudósok eszejárása szerint külföldi példák ügyetlen utánzásával rendeztek be. Oly perrendtartást csináltak, mely a közönséges ember eszébe nem fér, s oly csekély dolgok elintézését, melyeket a magyar ember józan eszével rögtön mindenik fél megnyugvására elvégezhetne, 3—4 instantián végig hurezoltatni engedtek. Itt is tehát egyszerűsíteni kell; a járásbíróságok hatáskörét ki kell terjeszteni, hogy megnyugvással lehessen a törvényszékek számát leszállítani, s az igazságszolgáltatást olcsóbbá és könnyebben hozzáférhetővé tenni.

A Sennyey-párt észrevette a nép egy másik nagy baját is: az u z s o r á t. Hisz kisebb vagyonu ember már csak oly kamatráképes egy kis pénzt kölcsön kapni, hogy évenként megfizeti saját birtokának árát az uzsorás kezébe. Persze a tudósok azt

mondják, hogy ennek így kell lenni, hogy az uzsora elleni törvények nem férnek meg a szabadság s a haladás szellemével. De mi közünk ahoz, a mit a tudósok mondanak és magasztalnak, ha az alatt a szegény, de becsületes földmives, gazda és iparüző tönkre megy? A jobboldali ellenzék a népen akar segíteni, nem pedig a tudósok szép szavai után vakon indulni: s azért az uzsora kiirtását is hangsúlyozza azok közt, mik a haza megmentésére szükségesek.

Még sok egyebet is mondhatnék, miket a Sennyey-párt zászlajára irt, p. o. hogy nem kell bántani senkinek vallását, hanem minden honpolgárt békében hagyni egyenlő jogok élvezetében, bárminő legyen hite és nyelve, s több effélett. Hanem az eddigiekből is meggyőződhetek, hogy a jobboldali ellenzék vagyis a Sennyey-párt a nép javát nemcsak szíven hordja, hanem tudja is, mily eszközökkel kell azt előmozdítani, s ki is mondja az ország polgárai előtt, hogy mikép vélekedik. S ezzel nagyot nyer minden őszinte magyar ember becsülésében: mert a ki bizalommal fordul a nemzethez, bizalmat fog találni a nemzetnél. S habár azon kérdésre, hogy tehát kit válaszszunk? később adandom csak válaszomat, már itt megjegyezhetem, (mert ez valóban föltűnik mindenkinek) hogy a céljairól hallgató kormánypárttal szemben — mely a „szabadelvűség“ czifra és üres jelszavával akar hódítani,

— nagy előnyt érdemel a Sennyey-párt, mely így szól az országhoz: „én nem veszek föl czifra elnevezést, mert senkit sem akarok csalóka káprázattal vakítani; hanem ellenkezőleg azt akarom, hogy minden honpolgár jól nyissa ki a szemét, s nézzen maga körül. Ime én nyíltan, férfiasan megmondom, mit tartok helyesnek — mit akarok — mit látok szükségesnek; sokaknak az, a mit mondok, nem fog tetszeni; nem tehetek ellene, de legalábbmindenki ismeri céljainkat s ezeket tudva, nem pedig vaktában szavazhat mellettünk vagy ellenünk.“

Már hiába, ez a becsületes magyar őszinteség!

Kit választaszunk tehát?

Erre a kérdésre most már felelhetünk:

Láttuk, hogy a szélsőbal a baj orvoslását ott keresi, hol annak oka nem rejlik és a hová az ország nyugalmának veszélyeztetése nélkül nyulni nem szabad;

láttuk, hogy az ugynevezett „szabadelvű“ — vagyis kormánypárt céljait és szándékát még jóformán maga sem tudja, vagy mi egyre megy, sőt még rosszabb, mondani nem akarja, s ennél fogva bizalmat nem érdemel;

láttuk végre, hogy a jobboldali ellenzék, vagyis a Sennyey-párt a bajkutforrását felismeri, s meg is mondja magyaros őszinteséggel: minő

módon akar azon segíteni; mond pedig csupa oly dolgokat, melyek nem a népnek ámitására számitott czifra beszédből állanak, hanem a nép valódi szükségének és terheinek méltánylásáról tanuskodnak.

Mit várhatunk most ezen pártok mindegyikének politikájától?

A szélsőbalétól: hiu törekvést a lehetetlen — a céltalan után.

A kormánypárttól? Kedves polgártársak! ha egy gazda rendetlenségbe került gazdaságán segíteni akar, és ha erre törekszik a nélkül, hogy tudná, mit akar — minő rendet kell követnie a teendők egymásutánjában, nemde kipked-kapkod s célt nem ér, hanem mindinkább bele bonyolúl a zavarba. Hát a kormánypárt, mely mint láttuk, még maga sem tudja, mit akar, nem hasonlólag fog-e járni az ország dolgával? Terv és rend nélkül fog kapkodni, mindig nagyobb lesz a baj, s végre mihez fog kelleni nyulnia, hogy az ország mindig növekedő kiadásait fedezze? adófelemeléshez. Ez a kormánypárt politikájának valószínű vége: tetemes adófelemelés.

Hát a Sennyey párt politikájától mit várhatunk?

Ez a párt hozzá fog az ország kiadásainak lehető leszállításához, a takarékosághoz mindennütt és mindenhol; fölládozni kész ezen főérdeknek sok csillogó kedvenc eszmét, sok cifra mon-

dást, mert tudja, hogy mindezek árát végre is az adózó nép fizeti meg, melynek pedig filléreit kimélni szent kötelesség.

Igaz, hogy örököltünk oly kiadásokat, a melyektől menekülnünk nem lehet; p. o. adósságaink vannak, ezek kamatjait minden áron meg kell fizetnünk. Hisz minden becsületes ember utolsó ingét is eladja, hogy adósságai kamatját pontosan kifizesse; hát az ország ne legyen a becsületesség mintaképe? Itt van továbbá a katonaság, melynél a Sennyey-párt szintén megtakarítani akar; de az ebbeli takarékoságnak határt szab az ország védképességének biztosságának föntartása, mely minden magyar ember becsületbeli dolga. Tehát a Sennyey párt nem ígér olyat, mit későbbben be nem válhatnak. De ha mindazon dolgok megtörténnének, melyeket a Sennyey-párt akar — s melyek nagyobb részét föntebb előadtam — akkor sokkal csekélyebbek lesznek az ország kiadásai, és ez által vagy el lesz kerülhető az adó emelése vagy legalább sokkal kisebb mértékben lesz szükség a terheket szaporítani. Pedig nagy különbség az: vajjon valakinek adóját 3 frttal emelik-e vagy 10 frttal — pedig egyedül a jobboldali ellenzék politikájától várhatjuk népünk megkiméltetését azon nagy adóemeléstől, melyet a kormánypárt kapkodó eljárása kikerülni nem fog.

Miután tehát a szélsőbaltól semmit — a kormánypárttól tudja Isten mit, de nem sok jót vár-

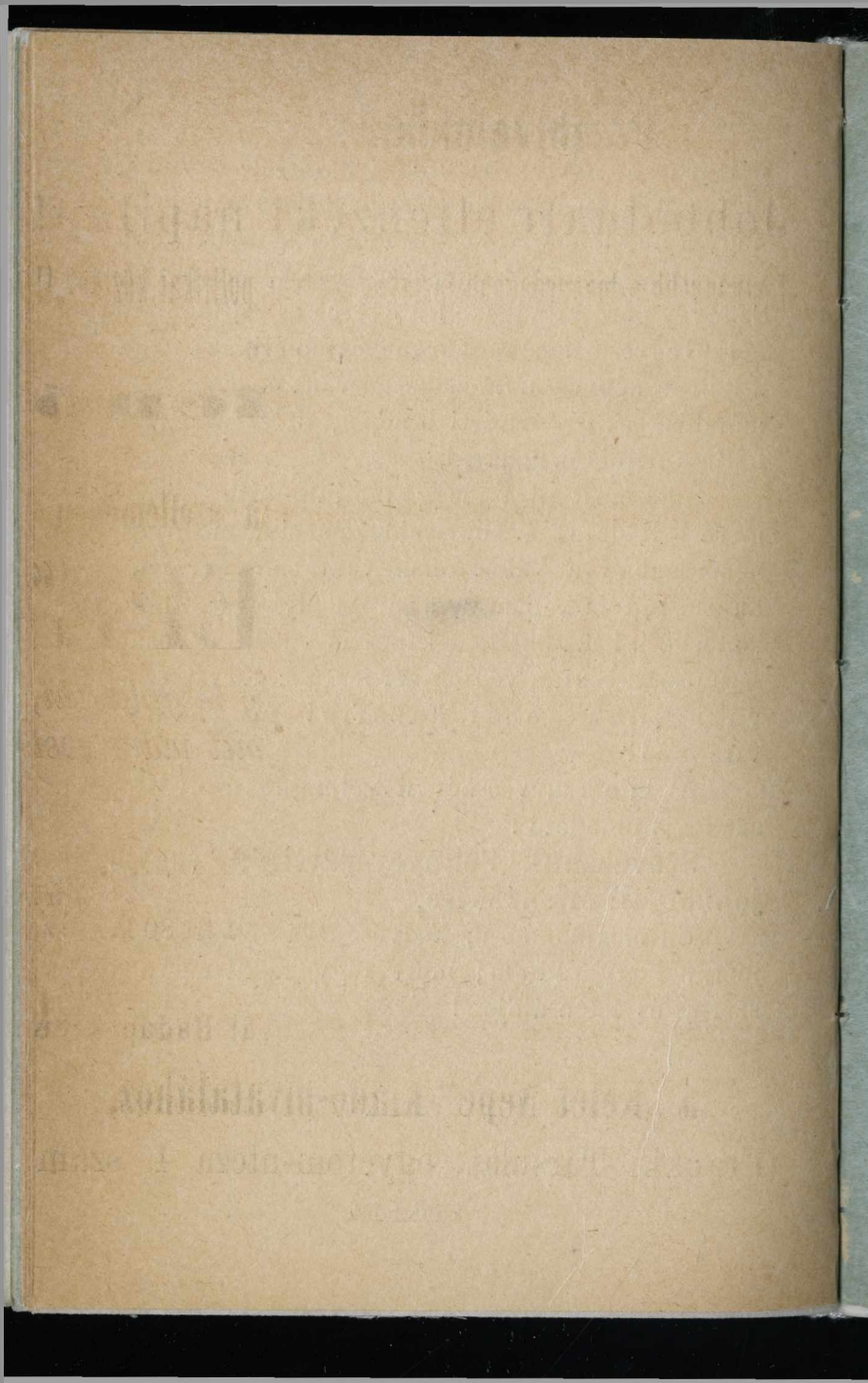
hatunk, a jobboldali ellenzék pedig egyedül mutat módot a haza bajainak orvoslására, s arra, hogy a nép hiába való költekezések miatt tetemes új adótehertől megkíméltessek, miután a Sennyey-párt minden cifra ígéret és csillogó szó nélkül egyszerűen, magyarul megmondja az igazat, a mint a népnek arra szüksége van: én bizony azt mondom, ez a párt érti a népet, s ezt a pártot fogja a nép is megérteni.

S ha most újra meggondoljuk, mily lelkiismeretbeli dolog a képviseléválasztás; mennyire nem szabad a választónak vaktában szavazni, hanem tudnia kell, hogy a párt, melyhez szegődik, ismeri-e a haza baját, s képes is annak orvoslására, és ha ezután végleg kérdezzük: Kire szavazhatunk tehát hazafiúi megnyugvással?

A ki e könyvecskét figyelmesen átolvasta, azt fogja mondani :

Szavazzunk Sennyey-pártira, vagyis jobboldali ellenzékire.

Én megmondtam, kedves atyámfia a magamét, a hogy tudtam; most tégy lelkiismereted szerint és Isten áldjon!

Párthiveinkhez!

Jobboldali ellenzéki napilap!

Legnagyobb s leggazdagabb tartalmu magyar politikai közlöny!!

Junius közepétől kezdve

Kállay Benő

volt belgrádi főconsul vezetése alatt

a jobboldali ellenzék programja szellemében

„KELET NÉPE“

*czimű nagy politikai napilap fog megindulni,
melyre tisztelt pártfeleink figyelmét már most
felhívjuk.*

A lap előfizetési ára:

egy évre	20 frt.	negyedévre	5 frt
félévre	10 „	egy hóra	1 frt 80 kr. lesz.

Az előfizetési pénzek

legczélszerűbben postautalvánnyal Budapestre,

a „Kelet Népe“ kiadó-hivatalához,

(Franklin-Társulat, egyetem-utcza 4. szám)

küldendők.

(Dallama: „Kossuth Lajos azt izente“ stb.)

Hí a törvény, hí a haza,
Ki marad most idehaza?
Sorba álljon, a ki magyar,
A hazának ki jót akar:
Éljen Sennyey!

Fel a zászlót, hadd lobogjon,
A szívünk is hadd dobogjon;
Egy életünk, egy halálunk,
Elvünktől mi el nem állunk:
Éljen Sennyey!

Árpád apánk fenn az égben,
Nézzen le ránk jó kedvében!
Leng a zászló, csak úgy lobog,
A szívünk is értte dobog:
Éljen Sennyey!

